

מדי חודש בחודשו

תשרי

כשמות כל החודשים, גם השם תשרי מקורו בבבל, והוא בא עם שבי ציון שחזרו מהגלות. מקורו במילה האכדית 'תשריתו' (tašrītu), שפירושה 'התחלה', 'ראשית'. ואכן, חג האסיף, הוא סוכות, החל בתשרי, מסמל את סיומה של שנה חקלאית ואת ראשיתה של שנה חקלאית חדשה; בלוח החקלאי הקדום שנמצא בחפירות גזר הוא מכונה 'ירח אסיף'. יתר על כן, על-פי המסורת ראשיתו של העולם היא בתשרי, משום שהעולם נברא בחודש זה (ראו למשל תלמוד בבלי, מסכת ראש השנה, ח' ע"א).

בתקופת המקרא היה תשרי החודש השביעי וניסן החודש הראשון, שעליו נאמר: "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכֶם רֵאשׁ חֳדָשִׁים" (שמות י"ב, ב'). ניסן הוא חודש הגאולה, שכן בחודש זה יצאו בני ישראל ממצרים. יש הגורסים שניסן הוא החודש הראשון משום שהגאולה חשובה מן הבריאה.

בימי בית שני נקבע כי ניסן יהיה החודש הראשון במניין שנות המלוכה, ואילו תשרי יהיה החודש הראשון במניין השנים למן הבריאה וראשית השנה החקלאית: "באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים... באחד בתשרי ראש השנה לשנים ולשמיטין וליובלות, לנטיעה ולירקות" (משנה, ראש השנה א', א').

במקרא החודש קרוי 'ירח האיתנים', למשל בפסוק "וַיִּקְהְלוּ אֶל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּיָרֵחַ הָאֵתָנִים בְּחָג הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי" (מלכים א' ח', ב'), משום שבחודש זה מי הנהרות מתחילים לעלות על גדותיהם. חז"ל הוסיפו שבחודש זה נולדו האבות, הם איתני עולם.